

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за вересень 2016 року)

29 вересня виповнилося 75 років трагедії в урочищі Бабин Яр у Києві. В Україні, як і у всьому світі, вшановано жертв злочину, що забрав понад 100 тисяч життів. У рамках загальнодержавних заходів на території Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» відбулася жалобна церемонія за участі перших осіб держави та високопредставницьких закордонних делегацій та відкриття монумента «Ромська кибитка» в пам'ять про ромів, розстріляних у 1941 році (його автор – український архітектор, скульптор А. Ігнащенко). Продовженням жалобної церемонії став вечір пам'яті в Національному палаці мистецтв «Україна», на якому виступили Національний заслужений академічний український народний хор ім. Г. Г. Верьовки, зірки української естради та виконавці з-за кордону. До організації та проведення низки заходів у столиці долучилася українсько-канадська культурна ініціатива «Українсько-єврейська зустріч». За її підтримки в Національній опері відбувся театралізований концерт за участі митців з усього світу. В Міжнародному виставковому конгрес-центрі «Український дім» вона влаштувала разом з Громадським комітетом для вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру та Українським інститутом національної пам'яті презентацію виставки проєктів-переможців Міжнародного архітектурного конкурсу ідей «Бабин Яр – Дорогожицький некрополь», а спільно з Українським інститутом вивчення Голокосту «Ткума» – Міжнародний молодіжний освітньо-культурний проєкт «Бабин Яр: пам'ять і сучасний світ». Також українсько-канадська культурна ініціатива «Українсько-єврейська зустріч» виступила організатором Міжнародного наукового симпозиуму «Бабин Яр: історія і пам'ять», який проходив в Києві 26–27 вересня. Темою Голокосту було об'єднано й кінострічки, що демонструвалися 24–28 вересня в київському кінотеатрі «Сінема Сіті» в рамках кінофестивалю «Шедеври світового кіно. Фільм-лауреати премії „Оскар” про трагедію єврейського народу»: «Іда» П. Павлі-

ковського, «Список Шиндлера» С. Спілберга, «Піаніст» Р. Поланські, «Життя прекрасне» Р. Беніні, «Син Саула» Л. Немеша.

Пам'ятній даті було присвячено також ряд виставкових проектів. Серед них – арт-проект «Знати і пам'ятати... Бабин Яр в архівних документах» в Національному історико-меморіальному заповіднику «Бабин Яр», який об'єднав у собі документи та фотоматеріали з фондів Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, Центрального державного кіно-, фото-, фоноархіву України ім. Г. Пшеничного, Центрального державного архіву-музею літератури та мистецтва України, Центрального державного історичного архіву України, Державного архіву Київської області, Державного архіву міста Києва.

Іншу виставку під назвою «Смертельний шлях» було розгорнуто в головному корпусі Національного музею історії України в Другій світовій війні. Серед її організаторів – Український інститут національної пам'яті, Український центр вивчення історії Голокосту, Галузевий державний архів СБУ, Державний архів Київської області. Експозицію склали понад 500 предметів, зокрема, художні та вишиті полотна на тему Бабиного Яру, автентична бруківка, скрині та валізи, окуляри, фотографії, годинники. Представники ромської громади надали для виставки особисті речі, книги тощо. Презентація виставки завершилася показом документального фільму «Праведники світу. Київ. Бабин Яр» (2015р.).

Виставки «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії» в Музеї історії міста Києва та «Бабин Яр: історія та пам'ять» в приміщенні Верховної Ради України організували, зокрема, Музей історії міста Києва, Український інститут національної пам'яті, Всеукраїнська єврейська рада та Історико-меморіальний музей «Героїзм і Голокост», Центральний державний кіно-, фото-, фоноархів України ім. Г. С. Пшеничного, Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ», Громадський комітет для вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру.

Експозицію «Пам'ятаємо», що представила твори Ю. Лазаревської, М. Мандрича, І. Гільба, І. Гукайла, Ю. Паскевича та інших, відкрито в столичній галереї «Дукат». А в Національному музеї «Меморіал жертв Голодомору» презентовано мистецький проект Р. Бортника (Бережани/Австрія) «163. Одна людина – одна зернина». Автор проекту за допомогою зерна – найбільшого багатства України – та сучасних творчих методів наочно представив масштаби втрат України внаслідок Голодомору. Проект експонуватиметься до 30 січня 2017 року.

Численні заходи в рамках меморіальних днів було організовано в областях. Зокрема, в Волинському краєзнавчому музеї 27 вересня відбулася історична година «Трагедія Бабиного Яру. Без терміну давності». Під час заходу було розгорнуто фотовиставку на основі копійних фото Йоганеса Хеле, який

зафіксував події розстрілів в Бабиному Яру, виконуючи роботу військового кореспондента 637-го загону пропаганди 6-ої армії Вермахту. Під час заходу присутні переглянули документальний фільм «Велика війна. Голокост. Бабин Яр», знятий науковцями за сприяння Інституту національної пам'яті, та тематичну книжкову виставку з бібліотеки Волинського краєзнавчого музею.

29 вересня виповнилося 150-річчя від дня народження видатного українського державного та політичного діяча, історика й організатора української науки М. Грушевського. З нагоди ювілею в Києві відбулися урочисте відкриття робочого місця голови Центральної Ради М. Грушевського – у Музеї Української революції 1917–1921 років та Міжнародна наукова конференція «Творча спадщина Михайла Грушевського: минуле і сьогочасне», яку провів Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського. Всеукраїнська наукова конференція «Тарас Шевченко і Михайло Грушевський: у пошуках шляху до незалежної України» пройшла на базі Шевченківського національного заповідника в Каневі Черкаської області. Низку урочистих заходів провів Львівський музей, який носить ім'я видатного діяча. Серед них – круглий стіл «Михайло Грушевський. Історія, яку творив і писав Він»; презентації наукового музейного видання «Листування Михайла, Марії та Катерини Грушевських. Книга друга» та музейного фільму «14 місць Михайла Грушевського у Львові», відкриття виставок на оригінальних матеріалах фондової збірки музею: «Михайло Грушевський в образотворчому мистецтві»; «Родина Грушевських: нові сторінки життєпису в епістолярії»; «Михайло Грушевський – вчений, історик, державний муж», нагородження авторськими музейними медалями дослідників та шанувальників спадщини М. Грушевського, погашення музейних ювілейних марок та карбування монети, екскурсія «Львівські адреси родини Грушевських».

Відкриття виставки «Михайло Грушевський на Поділлі» відбулося в Хмельницькому обласному краєзнавчому музеї. На виставці було представлено збірку творів, наукових робіт, пам'ятні ювілейні монети Національного банку України, філателістичні видання, присвячені постаті М. Грушевського.

У рамках Року І. Франка з нагоди 160-річчя від дня народження видатного українського письменника, поета, публіциста, перекладача, вченого, громадського та політичного діяча, Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка підготував виставу «Перехресні стежки» – інсценізацію однойменної повісті письменника, якою було відкрито 3 вересня 97-й театральний сезон. На Камерній сцені Київського академічного Молодого театру 24 вересня представлено прем'єру оновленої версії вистави «Украдене щастя». А в Національному музеї літератури України 7 вересня в рамках акції «Іван Франко в музейному просторі України» відбулися прямі скайп-включення з меморіальними музеями І. Франка у Львові, в селах Нагуєвичі (Львівщина) та Криворівня (Івано-Франківщина). Також у Національному музеї літератури України в рамках

проекту «Франко фест» 14 вересня відбувся круглий стіл «Ми мусимо навчитися чути себе українцями...», а 20 вересня – поетично-музичний перегук «Не раз у сні являєшся мені...» за участі Академічного оркестру народної і популярної музики Українського радіо, Героя України А. Паламаренка. Долучилася до відзначення знаменної дати й Національна парламентська бібліотека, де працювала виставка, присвячена письменнику. Ювілейні заходи відбулися також в регіонах України, зокрема, в Коломиї Івано-Франківської області, в Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського, – Міжнародна наукова конференція «Іван Франко. Погляд з XXI століття», яка зібрала провідних франкознавців України, науковців із-за кордону, працівників музеїв, просвітян, студентство, духовенство, представників влади та місцевої інтелігенції; а в Затурцівському меморіальному музеї В'ячеслава Липинського, що є відділом Волинського краєзнавчого музею, – мистецький захід, у програмі якого – читання творів письменника і демонстрація документального фільму.

Продовжувалося проведення заходів, присвячених вшануванню пам'яті загиблих внаслідок проведення АТО і спрямованих на підтримку військових, підняття їх бойового духу. 7 вересня в приміщенні Українського кризового медіа-центру відбулася прес-конференція, присвячена підведенню підсумків двотижневого «Літнього табору миру» – пілотного проекту, профінансованого фондом І. Янковського і реалізованого волонтерами, мета якого – підтримка і творчий розвиток дітей, які постраждали від війни. Учасниками проекту стали діти з прифронтових міст Донецької і Луганської областей, зони АТО та діти переселенців, які виявили бажання спробувати себе в кіно. Всього у процесі зйомок взяли участь 48 школярів віком від 10 до 16 років. Їх відібрано в творчому конкурсі, організованому кіномитцями «Жовтого автобусу» в Мар'їнці та Красногорівці і командою ГО «Новий Донбас» у Станиці Луганській в травні ц. р. Протягом 2 тижнів діти пройшли весь шлях створення фільму і зняли 4 короткометражні стрічки, які незабаром можна буде подивитися на Фестивалі ГОГОЛЬFEST та інших заходах.

26 вересня в приміщенні Волинської обласної бібліотеки для юнацтва відбулося відкриття благодійної фотовиставки бійця батальйону «Айдар» О. Твердохліба «Сармат. Другий фронт», метою якої був збір коштів від продажу світлин для тяжкохворого захисника-добровольця.

Виставковий проект «Військово-польовий АРТ» стартував 15 вересня в Рівному. Проект об'єднав 70 митців народного декоративно-вжиткового мистецтва із 22 областей України, які представили на суд глядачів твори, виготовлені з використанням предметів із зони АТО. Серед арт-об'єктів – протитанкова граната, розписана в петриківському стилі, прикрашене традиційною вишивкою військове обмундирування, ікони із соломи на ящиках для набоїв тощо.

Актори Національного академічного українського драматичного театру ім. М. Заньковецької (Львів), які входять до складу кавер-гурту The Rohies та н. а. України, соліст Львівського національного академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької О. Лихач відвідали з концертною програмою «СонцяСхід» Донеччину. Виступи для місцевих мешканців відбулися у Костянтинівці, Слов'янську та Бахмуті. Два благодійні концерти відбулися безпосередньо біля лінії ведення бойових дій в місцях дислокації українських військових, які виконують свій обов'язок в зоні АТО.

16–25 вересня в Києві, на території Арт-заводу «Платформа», проходив IX Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва ГОГОЛЬFEST, програма якого об'єднала театр, цирк, кабаре, оперу, інструментальну музику, медіа-арт, відео-арт, хореографію, арт-ярмарок, книжковий ярмарок тощо. В рамках фестивалю відбулося понад 200 заходів. Серед ключовий подій – прем'єри опери-цирку «Вавилон» і опери-реквієму IYOV київських композиторів І. Розумійка і Р. Григоріва і режисера В. Троїцького, програма сучасної академічної музики «Бункер», відкриття експозиції скульптур, створених спеціально до проведення фестивалю митцями А. Ільчуком, В. Татарським, В. Гуденюком, М. Зігурою, М. Гронським, Т. Максимчук та іншими, покази документального фільму від творчого об'єднання Babylon'13: «Крим. Як це було» та документального фільму «Свій голос» С. Маслобойщикова, короткометражних фільмів щорічного міжнародного фестивалю короткометражних фільмів Wiz-Art та інших, літературна програма KIDS для дитячої аудиторії тощо.

Більше 50 науковців, письменників, працівників музейної справи з України та з-за кордону, а також представники органів влади України і Польщі взяли участь в **XII Міжнародному літературно-мистецькому форумі «Діалог двох культур»**, що традиційно розпочався в Кременці Тернопільської області в день народження польського поета і драматурга Ю. Словацького, 4 вересня. У рамках фестивалю, який проходив до 6 вересня в музеї-садибі Словацьких, відбулися конференції, круглі столи, презентації літературних видань, які побачили світ цього року, фотопленери.

У Міністерстві культури України відбулася церемонія вручення державних нагород. Зокрема, ректора Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, президента Національної академії мистецтв України А. Чебикіна удостоєно ордена князя Ярослава Мудрого IV ступеня, професора кафедри акторського мистецтва та режисури драми Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого В. Зимню, генерального директора Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеса Гончара Н. Коротун, генерального директора Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній» Ю. Соболя, артиста розмовного жанру Національної філармонії України А. Паламаренка та артистку дра-

ми – провідного майстра сцени Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка Г. Яблонську – відзнаки Президента України – ювілейної медалі «25 років незалежності України»).

Церковну нагороду, Орден Пресвятої Богородиці, з нагоди 25-ї річниці відновлення незалежності України за вагомий вклад в розбудову української державності та піднесення української культури вручено Першому заступнику Міністра культури України С. Фоменко.

МУЗИКА

30 вересня відбулося відкриття XXIII Міжнародного музичного фестивалю «Харківські асамблеї», програму якого було присвячено німецькому композитору, піаністу, органісту і диригенту Ф. Мендельсону. В урочистому концерті з нагоди відкриття фестивалю взяли участь студентський хор та оркестр Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського, Молодіжний академічний симфонічний оркестр «Слобожанський» і н. а. України А. Власенко.

XXII Міжнародний фестиваль сучасної музики «Контрасти» розпочався 30 вересня у Львові концертом Академічного симфонічного оркестру обласної філармонії. В програмі концерту прозвучали твори бельгійських композиторів та українського композитора С. Луньова. Заходи фестивалю продовжуватимуться в жовтні.

Фестиваль «Львівські прем'єри» проходив з 9 до 13 вересня. В його чотирьох концертах на різних майданчиках було представлено твори львівських композиторів XX та XXI ст.: Л. Сидоренко, З. Алмаші, О. Мануляка, В. Камінського, Ю. Ланюка, які прозвучали у виконанні Академічного камерного оркестру «Віртуози Львова», Галицького академічного камерного хору, солістів Н. Кожушко (флейта), М. Ткачик (скрипка), Л. Футорської (скрипка) і М. Головка (фортепіано).

З 9 по 25 вересня вже вдруге відбувся Фестиваль мистецтв «Оksamитовий сезон в Одеській опері». Його програма об'єднала оперу, балет, кінохіти, музику бароко, популярну класику і музику сучасних композиторів, зокрема, твори Б. Лятошинського, О. Ківи, О. Бородіна, К. Орфа, Л. Мінкуса, П. Чайковського, Ж. Бізе. На сцені виступили запрошені гості: диригент О. Линів (Україна, Німеччина), н. а. України, солістка Національної опери України А. Швачка, контртенор Ю. Міненко (Україна) та інші.

З 28 вересня Одеський національний академічний театр опери та балету проводив II Міжнародний фестиваль «Золоті скрипки Одеси. Батьки і діти», який продовжуватиметься в жовтні. До участі в ньому було запрошено послідовників традицій одеської скрипкової школи і лауреатів престижних міжнародних конкурсів з багатьох країн світу. 28–29 вересня учасники фестивалю прове-

ли безкоштовно майстер-класи для всіх бажаючих, а 30 вересня – концерт «На біс» просто неба в Міському саду.

Представники 11 країн взяли участь в XVI Міжнародному фестивалі «Odessa JazzFest». Його відкрив концерт у традиційному форматі open air у Міському саду Одеси. Вперше на фестивалі в пам'ять про його засновника піаніста і композитора Ю. Кузнецова, який пішов з життя в травні нинішнього року, відбулося вручення музичної премії його імені молодим лауреатам у віці від 8 до 23 років, які змагалися під час конкурсного прослухування в номінаціях «вокал» та «інструментальна музика». Нагороди дісталися учням дитячої музичної школи № 1 В. Литовченку (гітара) і А. Шаталовій (вокал), студентці-вокалістці училища ім. Данькевича В. Шостак, переможниці телешоу «Голос країни», вокалістці А. Ткач, ударнику Я. Тарунцову. Також пам'яті музиканта було присвячено програму «Кіномузика Юрія Кузнецова», яку представили бенд О. Суботіна і Одеський національний філармонійний оркестр. Аранжування музики до кінофільмів, яку писав Ю. Кузнецов, представила учениця музиканта, яка проживає в Німеччині, Т. Лукашева. За роялем був одеський піаніст А. Показ.

З 23 до 25 вересня тривав XX Міжнародний джазовий фестиваль «Vinnytsiajazzfest – 2016», який зібрав музикантів з 39 країн. Україну на фестивалі представляли Академічний симфонічний оркестр Львівської філармонії зі спеціальною програмою «Золоті сторінки джазу», бас-гітарист І. Закус і солістка І. Червінська з проектом «Співанки», М. Гладецький та Ю. Шепета з авторськими композиціями та обробками відомих творів.

10–11 вересня відбувся VII Міжнародний джазовий фестиваль «Chernihiv Jazz Open». Серед його учасників – український і кримськотатарський джазовий музикант У. Бекіров, солістка І. Червінська, джазові колективи з Києва, Чернігова й Черкаса.

Після 15-річної перерви відроджено Міжнародний фестиваль «Джаз на Дніпрі». На ньому 10–11 вересня виступили 15 колективів з 8 країн. Хедлайнером стала н. а. України, переможниця пісенного конкурсу «Євробачення – 2016», що проходив у Стокгольмі (Швеція) Джамала.

1–4 вересня в Кам'янці-Подільському Хмельницької області відбувся Міжнародний фестиваль Respublica, який відвідали більше 10 000 людей. На 5 сценах відіграли 90 гуртів, у тому числі з Хмельницького, Дніпра, Львова, Києва: «Скрябін», «Один в каное», «Люм'єр» та інші.

25 серпня в Полтаві відбувся XX Всеукраїнський патріотичний етно-рок-фестиваль «Мазепа-фест», що повернувся в культурне життя регіону після 5-річної перерви. Цьогоріч фестиваль проходив за підтримки Міністерства культури України і Міністерства молоді і спорту України. Місцем проведення події вже традиційно було Співоче поле ім. Марусі Чурай, де виступили кілька деся-

тків музичних гуртів, а саме – «Дель Тора», «Сестра Кері», «Очеретяний Кіт», «PoliКарп» та інші.

Презентацією Всеукраїнського фестивалю духовної музики «Благо-Fest» відкрився в оновленому концертному залі ім. М. Глінки 77-й концертний сезон Запорізької обласної філармонії. Засновником заходу є обласне відділення Українського фонду культури за сприяння департаменту культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації та обласної філармонії. У фестивалі взяли участь соліст Харківської обласної філармонії, лауреат міжнародних конкурсів С. Калінін (орган), з. а. України Д. Губ'як (старосвітська бандура, м. Тернопіль), солістка Муніципальної академічної чоловічої хорової капели ім. Л. М. Ревуцького А. Зарецька (м. Київ), провідні колективи Запорізької обласної філармонії.

У містах України організовано ряд концертів до знакових подій. У Києві, в Колонній залі Національної філармонії України, 12 вересня відбулася відкрита репетиція симфонічного оркестру і презентація документального фільму «Роман Кофман. Посвята» з нагоди 80-річчя від дня народження головного диригента оркестру.

25 вересня до Хмельницького з нагоди 585-ї річниці заснування міста завітав гурт «Океан Ельзи», виступ якого відбувся в рамках ювілейного дворічного світового гастрольного туру на місцевому стадіоні «Поділля». А 16 вересня концерт колективу пройшов на Центральному стадіоні Миколаєва.

13 вересня на Театральній площі Чернівців відбулося свято української пісні з нагоди 46-ї річниці першого виконання пісень «Червона рута» та «Водограй» В. Івасюка. Велелюдний захід зібрав молодь Чернівців – студентів і школярів, одягнених у вишиванки. За попередньою домовленістю, одночасно з чернівчанами «Червону руту» мали виконувати у Полтаві, Дніпрі та Луганську.

ТЕАТР

З 7 до 12 вересня в Києві за підтримки Міністерства культури України тривав ХІХ Міжнародний театральний фестиваль «Мандруючі зірки». На ньому свої вистави на єврейську тематику представили провідні професійні та аматорські театри і театри-студії з України та з-за кордону. Покази вистав проходили в Національному палаці мистецтв «Україна», Оперній студії Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, Національному музеї літератури України і культурному центрі «Ліра». Зокрема, Театр-студія «Наш театр» (Київ) представив п'єсу М. Сікорської-Міщук «Валіза», театральна студія «Studio Ш-А!» (Київ) – п'єсу за повістю Е. Керета «Остання розповідь і все тут...», київський театр «Міст» – «Мільйон парашутиків» за п'єсою Н. Неждани, полтавський єврейський театр ім. В. Бурлаки – виставу за п'єсою З. Сагалова «Дві історії одного портрету», Закарпатський обласний державний український музично-

драматичний театр ім. Братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв (Ужгород) – мюзикл «Моя чарівна Естер» за п'єсою Х. Ейзель-Валаамової, Чернігівський державний молодіжний театр – «Поминальну молитву» за п'єсою Г. Горіна.

11 вересня в стінах Київського національного академічного театру оперети проходив фінал Міжнародного конкурсу-лабораторії молодого режисури Musical Art Project (в жанрі оперети, мюзиклу, опери-буф), який було засновано художнім керівником закладу Б. Струтинським. На великій та малій сценах театру здійснено 30-ти хвилинні покази ескізів музичних вистав молодих режисерів, які змагалися за головний приз – можливість виконати постановку на сцені театру в наступному, 83-му театральному сезоні. До фіналу конкурсу-лабораторії, що тривав більше ніж півроку, дійшли чотири міні-вистави, автори яких – кияни Ю. Журавкова та М. Булгаков (він одночасно представляв і своє рідне місто Суми), одесит Д. Костирко та В. Стасенко з Білої Церкви. На конкурс було надіслано чимало експлікацій від закордонних претендентів, але їх автори з тих чи інших причин не змогли приїхати до Києва. За підсумками цього горічного конкурсу переможцями стали Ю. Журавкова і М. Булгаков.

17 вересня показом вуличної вистави львівського театру «Воскресіння» за мотивами п'єси А. Чехова «Чайка» у Львові на площі перед Національним академічним театром опери та балету ім. С. Крушельницької розпочався XXIII Міжнародний фестиваль театрального мистецтва «Золотий лев». До 2 жовтня на театральних підмостках і просто неба свої кращі постановки показуватимуть 18 колективів, у тому числі з Києва, Харкова, Івано-Франківська, Херсона, Чернігова, Одеси та Львова.

У Луцьку 30 вересня відбулося театралізоване відкриття III Міжнародного театального фестивалю «Мандрівний вішак», на який завітали 9 колективів з України та з-за кордону. Фестиваль організував народний аматорський театр-студія «ГаРМІДЕр» за фінансової та організаційної підтримки управління культури міськради. Цього ж дня відбувся показ трагікомедії «Солдат і птиці» Х. Бойчева в постановці Театру малих форм «Темп» з Чернівців, а також моно-вистави «Трюча» В. Снігурченка (Харківський вільний простір «Exit»).

24 вересня в Кіровограді, на території музею-заповідника «Хутір Надія», розпочалося 46-те Всеукраїнське свято театального мистецтва «Вересневі самоцвіти», присвячене 160-річчю з дня народження корифея українського театру М. Садовського. Право урочистого відкриття свята було надано Міністру культури України, з. а. України Є. Нищуку. Після цього всі бажаючі переглянули виставу «Дума про незалежність України», яку спеціально до відкриття фестивалю підготували актори Кіровоградського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. М. Кропивницького. Учасниками фестивалю стали театральні колективи з 17-ти областей з України та з-за кордону. Крім

їх виступів на фестивалі працювали різноманітні виставки виробів народних умільців Кіровоградщини.

З 4 по 11 вересня у Коломийському академічному обласному українському драматичному театрі ім. І. Озаркевича (Івано-Франківська область) проходив VIII Всеукраїнський театральний фестиваль «Коломийські представлення», присвячений 25-річчю незалежності України, 775-літтю першої літописної згадки про місто та 160-річчю від дня народження І. Франка. Впродовж фестивального тижня свої вистави показували 11 провідних театрів України та з-за кордону.

18–27 вересня у Волинському академічному обласному театрі ляльок пройшла театральна декада «Лесина осінь», присвячена 145-й річниці від дня народження Лесі Українки. Окрім вистав за творами письменниці, в межах декади відбувся заключний етап Всеукраїнського конкурсу професійних читців імені Лесі Українки. Програма включала також гала-концерт за участі лауреатів конкурсу та н. а. України Р. Недашківської.

Київський академічний Молодий театр запросив на прем'єру вистави «Піаніст» за п'єсою В. Леванова «Прощай, настроювач»; Київський академічний «Колесо» – на прем'єру вистави «Ми, Майдан» за Н. Симчич, Класичний художній альтернативний – «Гамлет» В. Шекспіра.

У театрах України відбулися прем'єри вистав: у Львівському театрі ім. Лесі Українки – «Людина в підвішеному стані»; у Дніпропетровському академічному молодіжному – «Спасибі, Марго» А. Жукової; в Дніпропетровському академічному театрі опери та балету – балету «Лебедине озеро» П. Чайковського; в Миколаївському академічному українському драми та музичної комедії – «Два плюс два» за п'єсою І. Афанасьєва; в Чернівецькому академічному обласному українському музично-драматичному ім. О. Кобилянської – «Сублімація любові» за п'єсою А. де Бенедетті.

20 вересня зі столиці розпочалися гастролі Харківського театру для дітей та юнацтва з виставою «Депеш Мод» за романом С. Жадана. 23 вересня колектив з цією ж постановкою виступив у Львові, а 27 вересня – в Одесі.

10–12 вересня в Києві гастролював Закарпатський обласний український музично-драматичний театр ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв. У великому залі Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського театр показав вистави «Моя прекрасна Естер» за давньоєврейською легендою і «В Парижі гарне літо...» за п'єсою О. Гавроша, а в Будинку офіцерів – музичну казку «Мауглі» Р. Кіплінга та українську класику «Про що плачуть верби?» І. Карпенка-Карого. Окрім того, 13 вересня ці ж вистави колектив театру представив в Білій Церкві Київської області.

7 вересня в Ужгороді в академічному обласному театрі ляльок „Бавка” відбувся творчий вечір н. а. України Р. Недашківської. Під час творчого вечора

було показано уривки з відомих фільмів, артистка декламувала українську поезію, розповіла про свій творчий шлях та відповіла на запитання глядачів.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

До 25-ї річниці незалежності України Клуб ілюстраторів PICTORIC представив в Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» колективну виставку «Мудрість народу». Її склали 25 шрифтових плакатів. Серед висвітлених на плакатах тем – шанування землі і хліба, повага до матері й батька, цінності роду, чесноти: гідність, правда, мудрість, доброта, працелюбність і відповідальність, етика спілкування, цінність дружби, навчання, знання, ремесла. Автори плакатів – Ю. Тверітіна, А. Сарвіра, О. та В. Тихонюк, М. та В. Гавриш (Ліспроріс), О. Старанчук, О. Терещенко, Ю. Кунщікова, О. Грищенко, І. Угнівенко. Проект триватиме до 31 жовтня.

До 4 вересня в Національному музеї Тараса Шевченка проходив проект «Перемоги переможених», що являє собою цикл фотографій і текстів, створених художницею Є. Белорусець під час війни на Донбасі в Дебальцевому, Лисичанську, Вуглегірську, Димитрові, Красноармійську, Привіллі, Новодружеську, Олександрівську, Попасній. Художниця працює над проектом з 2014 року в тісній співпраці з профспілковими, волонтерськими та правозахисними ініціативами. Він розповідає про спільноти, які продовжують існувати на Сході України, на кордоні військових дій всупереч насильству війни.

У столиці було розгорнуто також виставки творів: н. х. України О. Губарева «Зустрічі без прощань» до 80-річчя від дня його народження та художників Закарпаття до 70-річчя Національної спілки художників України – в Центральному будинку художника; В. Сидоренка і В. Попова – в Національній академії мистецтв України; О. Чобітько, В. Зайцевої та М. Андрієвської «Натхненні Лаврою» до 90-річчя Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника – в виставковій залі Великої лаврської дзвіниці; О. Яцюка «З любов'ю до Вас» – у Національному музеї Тараса Шевченка; Н. Гладовської, О. Хомякова, М. Гайового та інших «Дивосвіт лаврських майстерень» – в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва; Е., В. та І. Коткових «Під сузір'ям Риби» – в Музеї сучасного мистецтва України; М. Гайового «Море всередині» – в арт-центрі Я. Гретера; М. Вайсберга «Сорок видів на Азовське море поблизу Кирилівки з вікна третього поверху номеру під назвою „Титанік”» – в арт-просторі EDUCATORIUM; в галереї: «Дукат» – В. Ананіяна «Зустріч».

Більш ніж 30 митців з України та з-за кордону взяли участь в четвертій бієнале «Тиждень актуального мистецтва», що тривала з 1 до 9 вересня у Львові. Незмінні організатори заходу – мистецьке об'єднання «Дзига» та Інститут актуального мистецтва. Відвідувачі бієнале побачили проекти, які представили

Ю. Вовкогон, Д. Ерліх, В. Кауфман та інші. Декілька проектів представив LEMinarium. Це – новий мультижанровий простір актуальної культури, тісно пов'язаний з дослідженням та творчим переосмисленням постаті львівського літератора і філософа С. Лема. Цьогоріч у рамках бієнале презентували лише пілотну версію проекту. Також у програмі – лекції, дискусії та майстер-класи. Основними локаціями цьогорічного Тижня актуального мистецтва стали Палац мистецтв, «Гостинний дім» при духовно-культурному центрі «Архістратиг», «Музей міста» (підвали львівської ратуші) та простір міста. Центром подій бієнале була галерея «Дзига».

Церемонія нагородження учасників Міжнародного конкурсу карикатур за творами М. Жванецького «Завжди неподалік» відбулася 2 вересня в Одеському літературному музеї. На конкурс, організований Ротарі-клубом «Одеса-Ришельє», надійшли 252 роботи від 65 карикатуристів. У підсумку із загального числа судді відібрали 71 малюнок. З них журі обрало 20 найкращих. Зокрема, на другому місці – ілюстрації «Розповідь підричника. Ти глянь, якась пливе... річ!» і «Нема за нашу бабу краших» киянина С. Рябоконея. На третьому – малюнки «Пішохід завжди правий. Доки живий» і «Свідоцтво про життя» О. Житникова з Жовкви Львівської області. Володаря Гран-прі конкурсу та грошової премії М. Жванецький визначив особисто – ним став київський художник О. Кустовський.

З 15 до 26 вересня в Очакові Миколаївської області проходив Міжнародний творчий симпозіум художників «Очаків – український Барбізон», який став частиною програми «Український Ренесанс», автор і керівник якої – меценат А. Горчаков. Проект підтримали очаківські міськрада і облдержадміністрація. У заході взяли участь художники з 5 країн світу. У рамках симпозіуму 16 вересня в Очаківському музеї мариністичного живопису ім. Р. Г. Судковського відбулося відкриття міжнародної виставки-пленеру.

У Кам'янському Дніпропетровської області підбито підсумки I Всеукраїнського інтернет-конкурсу «Моя Батьківщина – сильна Україна». В ньому взяли участь учні художніх шкіл Дніпропетровської, Полтавської, Херсонської, Рівненської, Запорізької і Житомирської областей. З понад 200 творчих робіт було відібрано 30 кращих, авторів яких визнано переможцями та лауреатами. Їхні твори будуть включені до тематичного каталогу. Ініціатором проведення конкурсу став депутат міськради С. Миршавка. Керівництво міста в особі міського голови підтримало цей захід. Організацію його проведення взяла на себе дитяча художня школа ім. І. Першудчева. Національно-патріотичний напрямок конкурсу було обрано з метою формування в юнацтва шанобливого ставлення до національних традицій. Конкурс проводився в номінаціях: «Станкова композиція», «Живопис і графіка», «Декоративна композиція» та «Скульптура».

В останній вихованці дитячої художньої школи ім. І. Першудчева виконали ускладнене завдання – розробили скульптурні макети пам'ятників воїнам АТО.

У Полтавській галереї мистецтв презентовано всеукраїнську виставку сучасного гобелена та художнього текстилю. Це – масштабний арт-проект «Коло», ініційований знаним полтавським митцем О. Левадним. На виставці представлено роботи 13 провідних вітчизняних художників, які працюють у жанрі декоративно-ужиткового мистецтва.

21 вересня в Львівському палаці мистецтв відбулося урочисте відкриття 8-го фестивалю «Ляльковий світ». На ньому представили свою майстерність лялькарі з України – загалом близько півсотні учасників. Переважна їх більшість була з Києва, Харкова і Дніпра. Також серед учасників були майстри з Черкаса, Чернівців, Вінниці, Львова. Закордонні лялькарі цього року участі у «Ляльковому світі» не брали. Чіткого тематичного спрямування показ – 2016 не мав. Ляльки було виконано в порцеляні, в полімерній пластиці, з текстилю та інші. Також в експозиції було представлено живопис Т. Салія, здебільшого квіткові натюрморти. Експозиція «Ляльковий світ» працюватиме до 2 жовтня.

20 вересня в Бахмуті Донецької області стартувала культурно-мистецька акція «Самчиківський розпис», організатори якої – Міністерство культури України та ВСМГО «Всеукраїнська рада регіонального молодіжного розвитку та співробітництва». Відвідувачі місцевого краєзнавчого музею, де проводилася акція, мали можливість ознайомитися з унікальним народним мистецтвом Хмельниччини – Самчиківським розписом. Було представлено виставку творів найвідоміших майстрів цього мистецтва М. Юзвука і С. Касьянова та дитячі роботи Самчиківської художньої школи. Під час відкриття народні майстри провели для бажаючих майстер-клас самчиківського розпису, відбувся концерт та презентація Хмельниччини.

У містах України було розгорнуто експозиції творів: лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, н. х. України Л. Медведя до 75-річчя від дня його народження, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка А. Криволапа «Музейна колекція», В. Стогнута «В теплих променях літа» студентів кафедри художнього текстилю Львівської академії мистецтв (до 70-річчя створення кафедри) – у Львові; О. Українцевої та Г. Торкаєнко «Маріуполь на межі» – в Кропивницькому; Л. Гребенюк «Cuba Libre» – в Івано-Франківську; учасників міжрегіонального пленеру «Житомирська палітра» – в Житомирі тощо.

В областях України було відкрито пам'ятники: у Львові – українському письменнику, перекладачу і літературознавцю В. Стусу (дипломна робота студента Львівського державного коледжу декоративного та ужиткового мистецтва ім. І. Труша – В. Думіна) та ветеринарному лікарю (автори – скульптор Ю. Савко та архітектор І. Тимчишин); у Кривому Розі Дніпропетровської обла-

сті – Миколаю Чудотворцю роботи місцевого скульптора В. Токаря; у Требухові Броварського району Київської області – поету-шістдесятнику, письменнику-гумористу, публіцисту М. Сому (автори – скульптори О. Сидорук та Б. Крилов); *барельєф* на честь польського актора, кінорежисера й сценариста Є. Гофмана (скульптор Д. Пилип'як) – у Тернополі; *меморіальну дошку* відомому кіноактору та режисеру, н. а. України Л. Бикову – в селі Шестовиця Чернігівського району Чернігівської області.

9 вересня на столичному проспекті Возз'єднання, навпроти вулиці І. Миколайчука, відбулися урочисте відкриття скверу, який назвали на честь відомого українського актора й режисера І. Миколайчука, і закладка каменю на місці майбутнього пам'ятника. На церемонії були присутні міністр культури Є. Нищук, представники столичної і районної влади, діячі культури та мистецтва, школярі, пересічні кияни.

КІНОМИСТЕЦТВО

XI Міжнародний фестиваль актуальної анімації та медіа-мистецтва «Лінолеум» 15–18 вересня в київській Малій опері. В конкурсній програмі фестивалю було представлено 75 короткометражних анімаційних фільмів із 27 країн. Зокрема, в Національному конкурсі найкращим фільмом стала робота С. Ковалю «Професіонали: Кухар», спеціальний приз журі отримала Т. Кабаєва за стрічку «Big Man», а спеціальні згадки журі стрічки: «Кінець» М. Лиськова за емоційні враження та «Велопортрети» С. Даниленка за використання різних креативних технік у фільмі.

З 30 вересня на київській кіностудії «Film.ua» за спільної ініціативи «1+1 медіа» та Film.ua Group уперше проходив Фестиваль короткого метра «Де кіно». На нього було подано понад 300 короткометражних стрічок, із яких до фіналу потрапили 35. Конкурсна програма включала чотири номінації: «Фільм, знятий на мобільний телефон», «Трейлер до власного серіалу», «Вебізод» і «Рімейк відомого фільму». Підведення підсумків та оголошення переможців відбудуться 1 жовтня.

З 8 до 11 вересня на Черкащині проходив Канівський кінофестиваль, присвячений пам'яті українського кінорежисера, оператора і сценариста Ю. Ілленка. Для участі в фестивалі надійшло понад сто заявок із різних куточків України та світу. Гран-прі фестивалю здобув документальний фільм «Добровольці Божої чоти» (реж. Л. Кантер та І. Ясній). Переможці фестивалю: в номінації «Ігровий фільм» – «Висока гора» (реж. В. Бакум), в номінації «Документальний фільм» – «Десять секунд» (реж. Ю. Гонтарук), в номінації «Анімаційний фільм» – «Птахи» (реж. І. Смирнова).

8, 9 та 10 вересня відбулися святкові заходи з нагоди Дня українського кіно. Зокрема, в Києві, на Національній кіностудії художніх фільмів ім. О. До-

вженка, відбулася урочиста зустріч представників влади та кіномистецтва, яка цього року збіглась в часі з днем народження класика світового кінематографа О. Довженка. На заході були присутні міністр культури Є. Нищук, директор Департаменту культури КМДА Д. Попова, голова Національної спілки кінематографістів України С. Тримбач та генеральний директор кіностудії О. Янчук. Учасники мистецької акції відвідали виставку «Історія українського кіно на кіностудії імені Олександра Довженка», переглянули документально-художню епопею «Костянтин Степанков. Спомини після життя. Фільм п'ятий» та поспілкувалися з режисером стрічки В. Олендером. А в Рівненському обласному краєзнавчому музеї 9 вересня відбулася презентація робіт члена Національної спілки журналістів України, фотохудожника Р. Островського з Тернопільщини. Виставка являє собою велику колекцію рідкісних фотографій, знятих автором у Буковинському і Прикарпатському краї в 1971 році під час зйомок першого в Україні музичного телевізійного фільму «Червона рута». В серпні 2016 року виповнилося 45 років з дня виходу цього фільму на екрани.

До 75-річчя з дня народження українського актора театру й кіно, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Б. Ступки Благодійний фонд «Двері» за підтримки Державного агентства України з питань кіно запланували показ ряду українських фільмів, в яких знімався Б. Ступка. Ретроспектива розпочалася з Києва: з 5 по 11 вересня покази проходили в кінотеатрі українського кіно «Ліра». До уваги його відвідувачів було представлено «Білий птах з чорною ознакою» (реж. Ю. Ілленко, 1971 р.), «Нині прославився син людський» (реж. А. Войтецький, 1990 р.), «Господи, прости нас грішних» (реж. А. Войтецький, 1992 р.), «Дударики» (реж. С. Клименко) (1984 р.), «Юндкрайс або Вічне колесо» (реж. В. Домбровський, 1996 р.), «Для домашнього вогнища» (реж. Б. Савченко, 1992 р.), «Із життя Остапа Вишні» (реж. Я. Ланчак, 1991 р.), «Геллі і Нок» (реж. В. Ілленко, 1995 р.). На показ документального фільму виробництва студії «1+1» «Богдан Ступка. Львівські хроніки» (1998 р.) запросила 7 вересня кіномистецька вітальня Національної парламентської бібліотеки України. Цей фільм – зафіксована відеокамерою невеличка сторінка життя геніального актора під час його перебування з гастрольями у Львові. Автор сценарію – С. Тримбач, режисер – Ю. Терещенко, оператор – М. Мандрич. А 13 вересня в кінотеатрі «Київська Русь» відбувся масштабний благодійний вечір за участі родини Ступки, присвячений кінодіяльності актора, під час якого відбувся показ фільму «Вогнем і мечем» Є. Гоффмана.

З нагоди 85-річчя кінотеатр «Жовтень» підготував святкову програму. 8 вересня кінотеатр провів круглий стіл «Українське кіно в пошуках національної ідентичності», що став підсумком ретроспективи «"Своє" кіно. Історія». Вечірня програма включала кінопоказ творів, що відповідали темі «Українське кіно в пошуках національної ідентичності» за участі творчих груп кінопроект-

тів. Гостей свята та перехожих зустрічав оркестр. Атмосфері свята також сприяло оновлене приміщення кінотеатру, прикрашене до урочистої події. У програмі вечора – привітання гостей та відеопрезентація фотоальбому «Жовтню-85». У святкових заходах взяли участь представники влади та діячі кіногалузі – кінорежисери та продюсери, представники компаній, які допомагали відновлювати кінотеатр після пожежі у 2014-му, кінокритики, журналісти та інші шанувальники кіномистецтва.

21 вересня в київському кінотеатрі «Жовтень» оголошено результати 9-го конкурсного відбору кінопроектів, що отримують державне фінансування. За державний кошт екранізують, зокрема, роман В. Шкляра «Залишинець. Чорний ворон», зніматимуть художній фільм «Роман з Крутами» і неігрове кіно – «Михайло Грушевський: вірю в Україну» та «Крути. Історія перемоги».

Після річної перерви знову почав працювати Український Оскарівський комітет. Він зазнав певних структурних та організаційних трансформацій: тепер до нього входять кінематографісти, залучені у світовий кінопроцес, добре обізнані з нюансами його рухів. За результатами першого голосування від України на «Оскара» запропоновано документальну стрічку «Українські шерифи» Р. Бондарчука.

29 вересня в український прокат вийшла стрічка українського режисера О. Костюка «Жива ватра», яка є його дебютною роботою. Того ж дня в кінотеатрі «Жовтень» відбувся прем'єрний показ цього фільму за участі режисера та знімальної групи. «Живу ватру» зможуть побачити глядачі в Києві, Харкові, Одесі, Львові, Луцьку, Запоріжжі, Коломиї, Тернополі та Ужгороді.

Документальний фільм «Розстріляне місто» презентовано в Рівному. Його зняли місцеві митці О. Бухало і М. Гон, розповівши про одну з найтрагічніших в історії міста сторінок: 7–8 листопада 1941 року нацисти знищили 17 тис. місцевих євреїв.

МУЗЕЙНА СПРАВА. ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК

13 вересня в Києві завершено роботи з облаштування та реконструкції території біля фундаментів Десятинної церкви. Проект було реалізовано завдяки меценату В. Москалевському в рамках ініціативи «Зробимо разом!». Реалізація проекту відбувалася в три етапи: перший – трасування фундаментів Десятинної церкви, другий – відновлення сходів до її фундаментів на вулиці Володимирській, а третій – території Старокиївської гори, відкриття парку та оглядового майданчика, завершення роботи з відновлення мощення та пішохідних зв'язків, озеленення території, встановлення лавок та урн.

23 вересня Національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили» спільно з Українським інститутом національної пам'яті та Науково-дослідним інститутом українознавства МОН України провели круглий стіл

«Історична пам'ять про Биківню (до ювілею Миколи Роженка)». Його учасники – науковці, представники Комісії Київської міської ради з питань поновлення прав реабілітованих, журналісти та зацікавлена громадськість. У своїх виступах доповідачі порушували питання визначення сучасного стану досліджень про Биківнянську трагедію, можливих шляхів їх концептуалізації та систематизації, вшанування пам'яті науковців і громадських діячів, причетних до відкриття правди про поховання у Биківнянському лісі.

У рамках проекту «Фоліанти гідності» в Музеї книги та друкарства України 19 вересня відбулася міжнародна конференція «Національна спадщина і роль громадянського суспільства в її збереженні». Цей проект створено за підтримки Посольства США, і його проектна діяльність спрямована на заохочення приватного сектора до підтримки розвитку музеїв, відродження знань про меценатство. Перед учасниками конференції виступили з доповідями закордонні та вітчизняні фахівці музейної справи.

У Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» відкрилась виставка живопису В. Лободи «Не забувай свою рідну Україну!», присвячена 105-річчю від дня її народження. На виставці представлено 30 картин художника та листівки із серії «Мальовнича Україна», якими автор надихався при створенні власний робіт.

7 вересня в Музеї мистецтв Прикарпаття в Івано-Франківську розпочала роботу виставка творів української художниці театру і кіно М. Симашкевич (1900–1976). Серед близько півсотні представлених робіт, наданих її онуком – І. Волошиним, переважають ескізи костюмів та театральних декорацій до вистав Івано-Франківського обласного українського музично-драматичного театру ім. І. Франка.

Відкриття експозиції, присвяченої Голодомору 1932–1933 рр. в Україні, відбулось 11 вересня у музеї «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» в Дніпрі. Експозицію створено спільно з Інститутом «Ткума» та Українським центром дослідження Голодомору (м. Київ). Серед експонатів – документи й фотографії, що розповідають про передумови Голодомору, примусове вилучення зерна у селян, опір українців політиці колективізації сільського господарства.

До Дня міста в Дніпрі, на базі Музею українського живопису, відкрито Музей японської гравюри. В новому закладі представлено близько 300 оригінальних гравюр японських майстрів кінця XVIII – початку XIX століття.

14 вересня в Хмельницькому обласному краєзнавчому музеї відкрито нову експозиційну залу «Археологічна спадщина краю». На виставці представлено унікальні експонати, які реалістично передають атмосферу сивої давнини.

Розташування найдавніших поселень людей зображено на карті, також відтворено житло первісної людини, в якому можна зробити фото на пам'ять.

ЛІТЕРАТУРА. ЧИТАННЯ

5–18 вересня Львів приймав XXIII Форум видавців. Його цьогорічна тема – «Межі кордонів». Для участі в події завітали письменники з 38-ми країн світу. Програма форуму включала понад 1000 заходів, серед яких – книжковий ярмарок; міжнародний літературний фестиваль; благодійна акція для людей літнього віку «Третій вік: задоволення від читання»; церемонія вручення премії «Найкраща книга форуму»; вручення міжнародної літературної премії імені Олеся Ульяненка українській письменниці, сценаристці та кінорежисеру М. Нікітюк за роман «Безодня»; ніч поезії та музики; бібліотечний форум; фестиваль «Місто Лема».

З 9 по 11 вересня в Чернівцях тривав VII Міжнародний поетичний фестиваль «Meridian Czernowitz». До участі в ньому було запрошено більше 30 поетів з України та з-за кордону. Окрім поезії на гостей фестивалю чекали цікаві концерти, публічні дискусії та презентації найбільш очікуваних книжкових новинок. Крім того, в рамках фестивалю працювали дві виставки: «Порушена тиша перед бурею» (період до 1914 року в Австрії) у Центральному палаці культури та «Графіка Олександра Ройтбурда. Ілюстрації до книжки Сергія Жадана „Тамплієри”» в Літературному целанівському центрі.

У Чернігові, Ніжині та Батурині за участі більше 80-ти відомих письменників із 15-ти країн відбувся I Міжнародний фестиваль інтеграції слова в сучасному арт-просторі «Литаври». Фестиваль пройшов під патронатом Президента України П. Порошенка за підтримки Міністерства молоді та спорту України, облдержадміністрації і обласної ради, Чернігівської та Ніжинської міськрад. Учасники події виступали в багатьох вищих навчальних закладах та школах Чернігова і Ніжина. Цікаві імпрези відбулися в обласній науковій бібліотеці імені В. Короленка, Чернігівській міській бібліотеці імені М. Коцюбинського, в обласному філармонійному центрі фестивалів та в Ніжинському Будинку культури.

1 вересня на Виноградівщині Закарпатської області вдруге відбувся всеукраїнський фестиваль „Карпатський пегас”. Письменники з різних міст України знайомилися з особливостями краю, організовували майстер-класи для юних талантів.

Більш як 200 письменників з понад 20 держав взяли участь в Міжнародному літературному конкурсі імені де Рішельє в Одесі. Найвищі нагороди – «Діамантові Дюки» – здобули: в номінації «Поезія» – чернігівські письменники Т. і С. Дзюби, в номінації «Театральне мистецтво» – н. а. України Л. Кадочникова та ін.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

30 вересня, з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек, в багатьох книгозбірнях відбулися урочистості. Зокрема, в Національній парламентській бібліотеці України пройшов благодійний концерт «Двічі допомагає той, хто допомагає вчасно», кошти від якого буде спрямовано в зону АТО на допомогу бійцям добровольчих батальйонів. Учасники концерту – поетеса, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Л. Голота, поет та письменник І. Павлюк, провідна солістка Донецького національного академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка О. Китаєва, заслужений артист України, акордеоніст Ю. Тертичний, заслужена артистка України, співачка Н. Карпа, поетеса та учасниця рейдів арт-десанту О. Гетьманець та інші. У рамках благодійного заходу також експонувалася фотовиставка аматора, офіцера запасу Збройних сил України О. Маматова «Заради майбутнього». У Хмельницькій обласній універсальній науковій бібліотеці відбувся VIII обласний форум бібліотекарів Хмельниччини «Бібліотек@ – сучасна, креативна, твоя». В його рамках проведено заключний етап обласного огляду-конкурсу соціальних ініціатив «Впровадження кращих інновацій у роботі бібліотеки».

Одеська міська бібліотека ім. І. Франка відзначила відразу кілька ювілеїв. У цьому році їй виповнилося 125 років, а її засновнику, міському голові Г. Маразлі, на кошти якого було збудовано бібліотеку, – 185 років від дня народження. 90 років тому бібліотеці було присвоєно ім'я І. Франка, 160-років від дня народження якого святкується також цього року. З нагоди ювілеїв бібліотеку відвідали гості: колеги з інших бібліотек міста й області, представники місцевої влади, дипломатичних представництв, діаспори, партнери.

Бібліотеками проведено заходи до: 150-річчя від дня народження українського державного та політичного діяча, історика й організатора української науки М. Грушевського, а також 150-річчя від дня народження англійського письменника-фантаста Г. Уелса; 125-річчя від дня народження англійської письменниці А. Крісті; 120-річчя від дня народження американського письменника Ф. С. Фіцджеральда; 95-річчя від дня народження польського письменника-фантаста С. Лема.

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО

8–9 вересня в Київському будинку кіно за підтримки Держкіно пройшов XXV Міжнародний дитячий, молодіжний фестиваль аудіовізуальних мистецтв «Кришталеві джерела», в якому взяли участь близько 300 учасників з різних куточків України. Окрім того, свої конкурсні твори представили дитячі та юнацькі студії з-за кордону. Всього на розгляд експертів було надано близько 200 кіно-, теле-, радіоробіт, понад 300 фотографій. 12 вересня відбувся фінальний етап фестивалю. Лауреатами (володарями перших місць) стали: відеоробота

«Безпека на дорогах» А. Литовченка та фоторобота А. Дудай. Другі місця отримали: відеоробота «Ми – українці» І. Тупчія, колективна робота вихованців відеостудії «Креатив» «Страшні сторінки історії. Голодомор на Таращанщині» та фотороботи Е. Модлінського, І. Тупчія, В. Школьного, В. Шкорини.

XI Міжнародний фестиваль аматорського кіно «Кінокімерія» тривав з 22 по 25 вересня в Скадовську на Херсонщині. На нього було подано 173 фільми з 16 країн та багатьох регіонів України. Гран-прі присуджено українському фільму «Весільний коровай» полтавського автора Д. Вовка. Перші місця присуджено: в номінації «Кращий фільм дитячо-юнацьких аматорських студій» – фільму «Пустеля» А. Мешкова (КНПЗ «ДОДЮК «Веснянка» ДОР», Дніпро); в номінації «Кращий аматорський фільм» – «Бабкомат» А. Богуна (с. Мала Олександрівка Херсонської області); «Кращий студентський фільм» – «Операція же» Д. Баранової (Київ); «Кращий однохвилинний фільм» – «Я хочу жити в чистій Україні» І. Федана, В. Колієнка (Студія кіно та телебачення «Альфа», Полтава); «Кращий професійний некомерційний фільм» – «Голден лав» П. Острікова, Київ); «Кращий зарубіжний професійний некомерційний фільм» – «Велопортрети»/«Vikerportraits» С. Даниленка (Україна/США, Нью-Йорк); «Кращий зарубіжний аматорський фільм» – «Закон пелікана» Є. Фіккари (Україна/Бруней, Київ).

23–25 вересня в Чернівцях за підтримки Міністерства культури України проведено II Міжнародний фестиваль народного танцю ім. Дарія Ластівки «LASTIVKA DANCE FEST». Конкурс зібрав численні творчі колективи з різних країн світу різного віку. Виконавці презентували різножанрові народні танці, що збереглися в їх побуті. Гран-прі здобув народний аматорський танцювальний колектив «Букурія» комунальної установи «Будинок культури с. Динівці» Новоселицького району Чернігівської області.

24–25 вересня в Івано-Франківську проходив V Міжнародний фольклорний фестиваль етнографічних регіонів країни «Родослав» за участі професійних та аматорських художніх колективів з 15-ти областей України та 5-ти країн світу. Захід присвячувався 25-й річниці незалежності України та 160-й річниці від дня народження І. Франка. В програмі фестивалю – молодіжна мистецько-патріотична акція «Українському роду нема переводу»; виставка «Перлини сакрального мистецтва Європи» в музеї мистецтв Прикарпаття; культурно-мистецька програма «Храм української родини»; містечко майстрів, де експонувалися твори декоративно-вжиткового мистецтва та відбувались майстер-класи; урочистий гала-концерт кращих колективів, виконавців; концерт Великого академічного Слобожанського ансамблю пісні й танцю з Харкова в Калуші Івано-Франківської області.

2–4 вересня в Рахові Закарпатської області відбувся XXIII Міжнародний гуцульський фестиваль. На його урочистому відкритті було встановлено рекорд –

найбільша кількість трембітарів на одній сцені – 56 учасників із Закарпатської, Чернівецької, Львівської та Івано-Франківської областей, який був внесений до Національного реєстру рекордів України. На другий день свята відбулась фестивална хода та конкурсні мистецькі програми, в яких взяли участь понад 140 колективів гуцульського регіону. Вони змагалися за першість в різних видах мистецтва: пісенному, естрадному, фольклорному, музичному, театральному, хореографічному, декоративно-ужитковому та образотворчому, фото й кіно. Окрім мистецьких колективів кожен район представив виставку народних умільців. У рамках фестивалю було організовано також науково-практичну конференцію «Національно-патріотичне, природо-екологічне та морально-правове виховання населення Гуцульського регіону. Важливий вклад у збереження цілісності України, її природних ресурсів та історико-культурної спадщини: стан, проблеми, шляхи їх розв'язання» за участі науковців, практиків, представників влади та громадських організацій Євросоюзу, країн ближнього зарубіжжя. Завершився фестиваль нагородженням переможців та гала-концертом.

На Сумщині з 15 до 18 вересня проходив Міжнародний літературно-мистецький фестивал «Кролевецькі рушники». В його програмі – виставка кролевецького тканого рушника з фондів музеїв України, зустріч майстрів переборного ткацтва Чернігівської та Сумської області, «Я люблю Україну» – дитяча культурно-мистецька акція за участі танцювальних, театральних колективів, артистів оригінального жанру, творчих особистостей, поетів, співаків, художників; «Мальовнича Кролевеччина ...» – пленер юних художників до 100-річчя з дня народження художника-земляка В. Руденка, «Кролевецькі рушники: візерунки миру та єднання» – відкриття майстерні ткача; «Пісенна душа України» – культурно-мистецький проект за участі провідних фольклорних колективів України та з нагоди 35-річчя з дня створення народного аматорського вокального ансамблю «Реутинчанка»; «Фестивална осінь» – літературно-музичний вечір за участі відомих поетів-піснярів, учасників Міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники»; «Вереснева надія» – Дзюбині читання (до 80-річчя від дня народження поета-земляка В. Дзюби), «Рушникова душа України» – заключний гала-концерт майстрів мистецтв та художніх колективів України тощо.

ІХ Обласний етнофестивал-ярмарок «Петриківський дивоцвіт» відбувся 17 вересня у с. Петриківка Дніпропетровської області. На центральному проспекті імені Петра Калнишевського розгорнули презентації всі райони Дніпропетровщини, а окрім традиційного петриківського розпису, привезли свої вироби й умільці з вишивання, соломоплетіння, гончарства, ковальства тощо з інших областей. Привертали увагу й сучасні напрямки мистецтва – оригамі, кар-

вінг тощо. Програма фестивалю також включала майстер-класи, конкурси, концерт тощо.

18 вересня в Борщеві Тернопільської області пройшов ІХ Обласний фольклорно-мистецький фестиваль «Борщівська вишиванка». В його програмі – відкриття етнографічної виставки «Борщівська народна сорочка» з фондів обласного краєзнавчого музею, майстер-клас з технології крою та шиття за участі авторів книги «Борщівська народна сорочка» Л. та О. Покусінських, виставка вишиванок сіл району, виставка-розпродаж робіт учнів загальноосвітніх навчальних закладів, концерт за участі Героя України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, н. а. України В. Зінкевича, н. а. України Г. Драпака, Волинського державного народного хору, гурту «Рокаш» (Мукачеве), поета-пісняра С. Галябарди (Київ), мистецьких колективів Київської, Хмельницької, Львівської, Луганської та інших областей.

Понад 100 зразків вишивки представили майстри Вінниччини на 8-му обласному фестивалі «Мамину сорочку пригорну до серця», що відбувся в с. Клембівка Ямпільського району. Журі та відвідувачі оцінювали вишиті рушники, серветки, скатертини, сорочки і сукні умільців подільського краю: з. м. н. т. України М. Савчинської, художниці Т. Дєдової, художників і вишивальників В. та Є. Крижанівських та інших. Кращих майстрів було удостоєно відзнак.

У Смілі Черкаської області відбулося обласне свято народної творчості «Мистецькі скарби Черкащини – 2016», на якому свої таланти демонстрували аматорські фольклорно-етнографічні пісенні гурти, хорові колективи, троїсті музики, танцювальні ансамблі, майстри декоративно-вжиткового мистецтва – загалом понад півтисячі учасників. Запам'ятався на святі виступ гостей зі сходу України – учасників гурту козацької пісні «Горські музики» зі Слов'янська Донецької області.

24–25 вересня у Львові 6-й рік поспіль проходили Дні європейської спадщини. Офіційно започаткована Радою Європи у 1991 році, ця традиція покликана привернути увагу до культурної спадщини та її ролі у розвитку сучасного суспільства. Цього разу темою традиційного для міста заходу стали сади і парки. Під час фестивалю можна було відвідати фотовиставку, присвячену парку ім. І. Франка, з приватних колекцій, а також – фондів Львівського історичного музею, музею історії Львівського національного університету ім. І. Франка та Центру міської історії Центрально-Східної Європи; також виставку «Арнольд Рерінг (1840–1913) – мистецтво і природа в урбаністичному розвитку Львова» про творчість ландшафтного архітектора, садівника та інспектора міських плантацій Львова; здійснити екскурсії до Музею пожежної справи Львівщини, Стрийського парку, закритого в інші дні колишнього будинку військових інвалідів (тепер – будівля Львівського державного університету безпеки життєді-

яльності), Винників – одного з найдавніших містечок на Галичині; послухати лекції «Про творців парків та садів Львова, про деякі парки та події», «Стрийський парк: минуле та майбутнє», взяти участь в дискусії «Історичні сади і парки Львова: проблеми реконструкції» тощо. Усі заходи в рамках Днів європейської спадщини були безкоштовні.

Матеріал підготувала

Темненко Ю. М., редактор
відділу наукового аналізу і
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Підписано до друку 03.11.2016. Обл.-вид. арк. 1,39. Б/т. Зам. 101. Безплатно

Ротапринт НПБ України, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12